

Schaken en autisme

Schaken overbruggt een kloof tussen mensen. Schaken is een sociaal educatief wapen in de strijd voor emancipatie, zelfbeschikking (empowerment) en talentontwikkeling. Dat geldt zeker voor autistische jongeren die leren schaken. Schaken is voor hen een brug tussen twee werelden.

Autisme is een aangeboren neurologische stoornis. De precieze oorzaak is niet bekend. Autisme komt in diverse vormen en gradaties voor. Kenmerken zijn beperkte sociale vaardigheden, behoefte aan structuur alsook problemen met emoties, invoelingsvermogen, zelfbeeld, taal, voorstellingsvermogen en motoriek. Autisten hebben moeite zintuiglijke prikkels en informatie te verwerken tot een samenhangend verband. Autisten hebben vaak een beperkt belangstellingsgebied, waarin ze zich sterk kunnen specialiseren. Hun gedrag varieert van hyperactief tot extreem teruggetrokken. Als wapen tegen de onoverzichtelijke buitenwereld zoeken autisten hun toevlucht tot vaste gewoonten en patronen. Onverwachte veranderingen kunnen tot paniek leiden. De handicap kan samengaan met zowel zwakbegaafdheid als hoogbegaafdheid. Hoe beter de omgeving op hen is afgestemd, hoe beter autisten hun kwaliteiten kunnen ontplooien.

Schaken sluit vaak aan op kwaliteiten van kinderen en volwassenen met autisme en stimuleert hun ontwikkeling. Het verrijkt hun leven.

Schaken:

- Kan sociale contacten opleveren
- Biedt een cognitieve uitdaging
- Geeft plezier
- Brengt succeservaringen, je kunt trots zijn op jezelf
- Is een mooie hobby, waarin je expert kunt worden

Kinderen met autisme hebben vaak de volgende problemen:

- Traag informatie verwerken
- Snel overprikkeld zijn
- Beperkt verbeeldingsvermogen
- Moeizaam sociale contacten onderhouden
- Sterke emoties
- Moeizaam communiceren
- Onbeheerst gedrag
- Motorische beperkingen

Schaken is geschikt voor veel mensen met autisme vanwege de kenmerken van het spel:

- Het is een sport voor iedereen (vanaf 3 jaar)
- Het is een individuele sport (tijdens partij alleen met jezelf overleggen)
- Het is niet fysiek
- Het spel heeft duidelijke regels, is logisch, objectief, planmatig
- Het spel is niet-talig, je verwerkt beelden
- Je kunt het in je eigen tempo doen
- Het spel is veilig
- Je kunt via schaken je interesse met anderen delen en ergens bij horen (identiteit)
- De speelomgeving is gestructureerd, rustig, overzichtelijk (prikkelarm)
- Er zijn veel speelmogelijkheden (computer, internet, club, familie, bekenden)
- Oefenen kun je alleen (computer, internet, boeken)
- Je communiceert na een partij met elkaar: over de inhoud

Schaakdenken is vooral gebaseerd op patronen herkennen, vuistregels toepassen alsook mogelijkheden uitrekenen en beredeneren.

Er zijn veel goede schakers met autisme, vooral Aspergers. Ze zijn goed in dingen die belangrijk zijn bij schaken. Ze kunnen goed systematisch denken, hebben oog voor detail, concentreren zich goed en ze hebben een goed visueel geheugen. Ook kunnen ze goed zelfstandig werken en goed rekenen.

Kwaliteiten van een goede schaakleraar voor autistische jongeren:

- Begrijpt autisme
- Kan schaken
- Is empathisch (invoelend)
- Heeft didactische vaardigheden (geduld, taalgebruik, structuur) en sociale vaardigheden

Meer informatie staat op de site www.schaken-en-autisme.nl.